

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΟΥΤΑΣ

Το βουνό της σιωπής

ΚΕΔΡΟΣ

Βαγγέλης Κούτας: *Το βουνό της σιωπής*

ISBN 978-960-04-5167-2

Υπεύθυνη Τμήματος Επιμέλειας-Διόρθωσης: Μαρία Σπανάκη
Επιμέλεια-Διόρθωση: Βάσω Παπαχρήστου
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© Βαγγέλης Κούτας, 2021

© Εκδόσεις Κέδρος, Α.Ε., 2021

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.

Γ. Γενναδίου 3

Αθήνα 106 78

τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655

www.kedros.gr • www.facebook.com/kedros.gr

e-mail: books@kedros.gr

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Είναι η όγδοη άνοιξη από την ημέρα που ο τότε πρωθυπουργός της χώρας έκανε τη θλιβερή δήλωση «Δυστυχώς επτωχεύσαμεν». Βρίσκομαι στο χωριό μου ύστερα από πολύχρονη απουσία. Παρακολουθώ το τοπίο μέσα από το τζάμι και είναι σαν να μην πέρασε μια μέρα. Όλα ίδια.

Τα χρώματα, οι μυρωδιές, οι ήχοι, και όσα είχαν μείνει εδώ πίσω σαράντα και πλέον χρόνια. Ώσπου να ανοιγοκλείσω τα μάτια, από τη στιγμή που ακούστηκαν δυο τρία αστραπόβροντα και να φτάσω στο παράθυρο, σκούρα σύννεφα όρμησαν και σκέπασαν το βουνό. Οι αστραπές άρχισαν να τσακίζουν τις οξείες και τις βελανιδιές της κορυφής. Η μπόρα, ταξιδεύοντας με ταχύτητα, έθαψε την πεδιάδα αδειάζοντας καταρράκτες νερού.

Αυτό το ξέσπασμα της φύσης μου προκαλούσε τρόμο από τότε που ήμουν παιδί καθώς πάντα συνέβαινε απροειδοποίητα.

Είναι Μάης μήνας και το σκοτάδι που σκεπάζει τον τόπο μου ανασύρει τον ξεχασμένο φόβο, ενώ το δωμάτιο αναδίδει την ίδια υγρή μυρωδιά μούχλας.

Αφελείς παιδικοί φόβοι, σκέφτομαι, παρακολουθώντας στην κολόνα της ΔΕΗ τον πελαργό να τραντάζεται σε κάθε αστραπόβροντο, ενώ προσπαθεί να προφυλάξει με τις φτερούγες του τα

μικρά του. Οι ριπές του βοριά στέλνουν τη βροχή σαν καλπασμό στα τζάμια του παραθύρου.

Η ατμόσφαιρα είναι ίδια η φωτογραφία του παρελθόντος. Παρατηρώ τους πίδακες που φτάνουν μέχρι το περβάζι.

Το βουνό από πάνω είναι ο γίγαντας εκείνης της εποχής που βγάζει αχνούς. Νιώθω συγκίνηση στη θέα του κατακεραματισμένου ορίζοντα και καθώς μαζεύω τα πράγματα μου για να φύγω με πλημμυρίζει μια νοσταλγική θλίψη.

Έχουν περάσει τρεις μέρες και βρίσκομαι ξανά πίσω στην καθημερινότητά μου, τετρακόσια χιλιόμετρα μακριά από την καταιγίδα.

Ευπνάω στο δώμα μιας τετραώροφης πολυκατοικίας που διατηρώ στο Κουκάκι από τα νεανικά μου χρόνια. Το χρησιμοποιώ ως εργαστήριο ζωγραφικής χωρίς να έχω δημιουργήσει τίποτα σπουδαίο. Στην πραγματικότητα, ήταν το πρόσχημα για να ξεφεύγω και να απομονώνομαι, πράγμα που έκανα από πολύ μικρός λόγω χαρακτήρα. Σηκώνομαι παραπατώντας στο μισοσκόταδο και πάω στην κουζίνα. Ανάβω το γκάζι για να φτιάξω καφέ. Καθώς χαζεύω το νερό που βράζει στο μπρίκι, θυμάμαι να κατεβάσω τον διακόπτη του θερμοσίφωνα, ξεχασμένο από το βράδυ. Ενώ πρέπει να αισθάνομαι αταραξία και ευγνωμοσύνη για όλα όσα μου παρέχει ο πολιτισμός, ένας κόμπος έχει σταθεί στο στέρνο μου και δεν λέει να κουνηθεί.

Προσπαθώ να ανασύρω από τη μνήμη μου κάποιον εφιάλτη από τη νύχτα, δεν βρίσκω όμως τίποτε που να αιτιολογεί τη βαρυθυμία μου.

Η σκέψη μου πάει στο ισπανικό μυθιστόρημα εποχής που διαβάζω· ο συγγραφέας νοσταλγεί τους κόσμους του παρελθό-

ντος του και ίσως το ταξίδι μου και οι αναμνήσεις που γέννησε να μου προκάλεσαν τη στενοχώρια. Ίσως και να ευθύνεται η μεταμεσονύκτια ταινία που είδα σε ένα συνδρομητικό κανάλι.

Τα σταμπαρισμένα φρούτα στο τραπεζομάντιλο έχουν μια μουντάδα. Ακουμπάω το φλιτζάνι με τον καφέ και ένα ποτήρι νερό, ενώ η λασποβροχή μεμψιμοιρεί μονότονα στο κρύσταλλο του φεγγίτη. Ακριβώς όπως το είπαν στις βραδινές ειδήσεις. Από τη μεσοτοιχία έρχονται ακατάληπτοι ήχοι από το ξεκίνημα της μέρας των ενοίκων της διπλανής πολυκατοικίας. Ήχοι άγνωστων ανθρώπων σε απόσταση μικρότερη των πέντε μέτρων, μετρώ νοερά.

Πίνω μια γουλιά καφέ και ανάβω τσιγάρο. Η κουρτίνα τρέμει από μια πνοή ανέμου και ο καπνός φιδογυρίζει προς το ταβάνι.

«Πρέπει να το κόψεις», μου συνέστησε ο πνευμονολόγος αυστηρά τον προηγούμενο μήνα λόγω ακροαστικών. Μου έγραψε δύο ειδών σκευάσματα για εισπνοές, το ένα από τα οποία περιέχει κορτιζόνη. «Προς αποφυγή απόφραξης των κυψελίδων από τους ευπαθείς βρόγχους σου και καθόλου τσιγάρο».

Αυτό ήταν το πόρισμα ύστερα από την ετήσια καθιερωμένη εξέταση λόγω επιβαρυνμένης υγείας και μου έκλεισε ραντεβού δεκαπέντε μέρες αργότερα.

Έσβησα το τσιγάρο και άναψα ένα δεύτερο. «Μεσοτοιχίες». Το μυαλό μου πηγαίνει στην ταινία που παρακολούθησα λίγο πριν κοιμηθώ. Η ιστορία διαδραματιζόταν στο Μπουένος Άιρες. Η κάμερα στην αρχή κατέγραφε κάποια στενά δρομάκια με ξεφτισμένους τοίχους και μισοσβησμένα γκράφιτι. Οι πολυκατοικίες, απομεινάρια εγκατάλειψης. Έφτασε στο τέλος του δρόμου και βγήκε σε μια ανοιχτή λεωφόρο, ακολουθώντας δυο γλάρους

που έσπρωχνε ο αέρας σαν κουρέλια πάνω από λόφους σκουπιδιών.

Ύστερα από τις εικόνες σήψης, η κάμερα βρέθηκε σε ένα δωμάτιο, όπου υπήρχαν ένα κρεβάτι και μία καρέκλα. Εκεί καθόταν ένας νεαρός άντρας προσηλωμένος στην οθόνη του κομπιούτερ κρατώντας το ποτό του στο ένα χέρι και το τσιγάρο του στο άλλο. Στη συνέχεια, η κάμερα μπήκε στη διπλανή πολυκατοικία, στον ίδιο όροφο, σε ένα ολόιδιο διαμέρισμα. Σε νοητή απόσταση δύο μέτρων, ένα όμορφο μελαγχολικό κορίτσι έκανε το ίδιο μπροστά σε ένα λάπτοπ.

Περιπλανήθηκε σε κάθε γωνιά του δωματίου, εστίασε για λίγο στις μελαψές γάμπες του κοριτσιού και στη συνέχεια έκανε στάση διαρκείας στη χαράδρα του μπούστου της.

Η ταινία τελείωσε με τους πρωταγωνιστές να μη συναντιούνται ποτέ πραγματικά, παρά μόνο μέσα από την παράλληλη σκιαγράφηση της καθημερινότητάς τους που βιώνουν μόνοι σε μια μεγαλούπολη. Τίποτα πρωτότυπο.

Η μοναξιά είναι παλιά όσο ο κόσμος, σκέφτομαι καθώς οδηγώ στο κέντρο της πόλης. Δεν ήταν η πόλη μου, αλλά έγινε πριν από σαράντα χρόνια. Απέναντί μου διακρίνω τον βράχο της Ακρόπολης, με τον Παρθενώνα να δεσπόζει σηματοδοτώντας τον Χρυσό Αιώνα, την ίδια στιγμή που μπροστά σε έναν κάδο σκουπιδιών παρατηρώ μια τσιγγάνα με τα δύο ρακένδυτα παιδιά της να ψάχνουν στα σκουπίδια – συνηθισμένη εικόνα τα τελευταία χρόνια.

Κάθε Κυριακή πρωί περπατάω εδώ, άλλοτε με τον φίλο μου τον Στέλιο, άλλοτε μόνος.

Ακολουθώ πάντα την ίδια διαδρομή θαυμάζοντας την Αρχαία

Αγορά, τους στύλους του Ολυμπίου Διός, το Ηρώδειο, το μουσείο της Ακρόπολης, με την αίσθηση της αίγλης των προγόνων μου να με τυλίγει.

Ζω στο κέντρο της γης και δεν είμαι ευτυχισμένος. Δεν το αντιλαμβάνομαι όπως του αξίζει προφανώς και αυτό με ταράζει.

Οδηγώ αργά, με τη λασποβροχή να θολώνει τα τζάμια, και ανάβω το ραδιόφωνο: διαφημίσεις, νέα από τον κόσμο, διαγωνισμός με δώρο ένα ταξίδι και ενδιαμέσως τραγούδια. Ο καταγισμός των διαφημίσεων διακόπτεται από την μπάσα φωνή του εκφωνητή που συνεχίζει την ενημέρωση:

«Παραίτησαν» τον υφυπουργό Παιδείας επειδή έκανε επίδειξη των γνώσεων του στην αρχαιοελληνική βρίζοντας τους οπαδούς μιας λαοφιλούς ποδοσφαιρικής ομάδας». «Οι δείκτες της οικονομίας ευημερούν. Βγήκε ανακοίνωση», ειρωνεύεται ο εκφωνητής, ενώ εφιστά την προσοχή των ακροατών για το νέο κύμα κακοκαιρίας που έρχεται. «Το όνομα αυτού “Θησέας”, κατά τα αμερικανικά πρότυπα», χαριτολογεί και, αμέσως μετά, ξεσπάει. «Άνετα και καλοζωισμένα παιδιά, κατάλαβες, φίλε μου; Διαπληκτίζονται στη Βουλή σαν... μην πω τίποτα. Η χώρα, κυρίες και κύριοι, εδώ και μια δεκαετία βιώνει μία από τις χειρότερες κρίσεις στην ιστορία της... Βάλε, βάλε ένα τραγούδι για να μην πάει στράφι η μέρα μου».

Τον ακούω και η μνήμη μουπισωγυρίζει, τότε που τα αυτιά μου χάιδευαν γλαφυροί πολιτικοί λόγοι και η ψυχή μου χόρταινε υποσχέσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ήταν τότε που ονειρευόμουν ωραίο αυτοκίνητο, ακριβά κοστούμια, ρολόι φίρμας, ένας εν δυνάμει μεγαλοαστός που θα άφηγε πίσω του τη μιζέρια.

Παρελθόν θα γινόταν η φυλακή στο απομονωμένο χωριό. Εκεί όλα είχαν προδιαγεγραμμένο τέλος, με τον χρόνο να κυλάει ίδιος με το χρώμα του λερού ουρανού και τα σκοτάδια του βάλτου. Οι μέρες ήταν πανομοιότυπες και οι άνθρωποι είχαν την απάθεια ενός γεωσκώληκα που κινείται με τη ραθυμία της άγνοιας της ύπαρξής του.

Οι επιθυμίες, η αισιοδοξία, η χαρά μου ήταν άγνωστα έως τα δώδεκά μου χρόνια. Πώς, όμως, θα μπορούσα να τα νιώσω, με δυο σκυθρωπούς γονείς και με τον θυμό κυρίαρχο από την ώρα που ξημέρωνε μέχρι που έπεφτε η νύχτα, σε ένα χωριό με μια χούφτα κατοίκους στην άκρη του κόσμου; Το γέλιο δεν ακουγόταν στο σπίτι μας, ούτε και σε όλα τα άλλα.

Ρυτιδιασμένα και γέρικα πρόσωπα από τα τριάντα τους χρόνια. Η επιβίωσή τους ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με τον καιρό. Αιτία της οργής, οι πενιχρές έως ανύπαρκτες σοδειές κάθε τέλος καλοκαιριού. Η φύση, ο μεγάλος αντίπαλος.

Θυμωμένος ο πατέρας, μες στην απόγνωση η μάνα. Υγρασία,

βροχή, ανομβρία πολλών ημερών, βοριάδες, χαλάζι, όλα την πιο ακατάλληλη στιγμή. Έρχονταν όταν δεν τα ήθελαν, ξαφνικά, για να προκαλέσουν υλικές και ψυχικές καταστροφές. Στο τέλος, τα 'βαζαν με τον Θεό που δεν έδειχνε έλεος.

Σταματάω στο φανάρι. Τελευταία, έχω αποκτήσει τη συνήθεια να παρακολουθώ τους ανθρώπους σαν να θέλω να λύσω κάποιο μυστήριο. Μέχρι πριν από λίγο καιρό δεν είχα τέτοιες ανησυχίες. Μου ακούσε που ήμουν υγιής και είχα όσα χρειαζόμουν. Αυτά τα πρόσωπα όμως, το βλέμμα και η συμπεριφορά κάτι μου θυμίζουν.

Αποπνέουν έναν θυμό και μια πίκρα απώλειας, στοιχεία που παραπέμπουν στην παλιά ευθύγραμμη ζωή μου. Ο χρόνος σταματά, η πολύχρωμη πόλη συρρικνώνεται, γίνεται το γκρίζο χωριό του παρελθόντος.

Μπαίνω στην εθνική οδό και κατευθύνομαι προς την Κηφισιά. Το ποτάμι από χρόνια έχει σκεπαστεί και το νερό ταξιδεύει υπογείως, ενώ οι εναέριες γέφυρες βοήθησαν τις μετακινήσεις.

Κάποτε, για να φτάσω στη δουλειά ξυπνούσα δυο ώρες νωρίτερα, πριν καν χαράξει. Μάλλον είναι καλύτερα τα πράγματα... Ή μήπως είναι ιδέα μου;

Είναι η δεύτερη μέρα λασποβροχής και τα αυτοκίνητα κινούνται σημειωτόν. Ανάβω το ραδιόφωνο με μια μηχανική κίνηση. Δίπλα, πίσω και μπροστά μου, παρατηρώ αγουροξυπνημένους οδηγούς και τους υαλοκαθαριστήρες να διώχνουν τη λάσπη με εκείνο το μονότονο πέρα δώθε. Προσπαθώ να δω μέσα από δύο ημικύκλια. Η συννεφιά έχει το αδιάσπαστο χρώμα των δύο τελευταίων ημερών, ίδιο με αυτό της ασφάλτου, και προχωράμε σαν να επιπλούμε σε ένα σκοτεινό σύμπαν από όπου ξεπηδούν μουντά κτίρια λες και τα μετακυλά ο αέρας.

Είμαι ο ήρωας ενός παιχνιδιού και όπου να 'ναι θα εμφανιστούν προϊστορικά θηρία, ενώ ο εκφωνητής από το ραδιόφωνο επαναλαμβάνεται ενημερώνοντας για το μποτιλιάρισμα σε όλους τους κεντρικούς δρόμους του λεκανοπεδίου.

Δεν αγχώνομαι να φτάσω. Πέρασε η εποχή της βιασύνης και της αγωνίας να είμαι πάντα και παντού στην ώρα μου.

Αυτός ο βαρύς καιρός μού φέρνει στον νου την πρωινή άσκηση στο Κέντρο Νεοσυλλέκτων. Έβρεχε, τρέχαμε και σκόνταψα για να φάω κλοτσιά από έναν μόνιμο επιλοχία εκπαιδευτή. Το πόδι με τη βαριά αρβύλα πέρασε ανάμεσα στα σκέλια μου και με βρήκε με δύναμη στα αχамνά. Γονάτισα σχεδόν αναισθητός από τον πόνο που μου τρυπούσε την καρδιά. Ούρλιαζε από πάνω μου με την αποφορά ενός βόθρου και σάλια απ' το στόμα του. Τον μισούσα ακόμα και μετά που τελείωσα τη θητεία μου.

Τώρα, με την απόσταση των χρόνων, του έχω δώσει άφεση. Έπρεπε να με σκληραγωγήσει ώστε να γίνω αξιόμαχος γιατί πάντα υπάρχουν ορατοί και αόρατοι εχθροί.

Δεν ξανασκόνταψα για να μην υποχρεωθώ να υποστώ τη δυσώδη ανάσα του.

Ποια όμως ήταν η αρχή των δεινών μου; Η υγρή ατμόσφαιρα και ο σάπιος αέρας με τις αναθυμιάσεις που εκτόξευαν οι βουρκότρυπες γύρω από το χωριό; Ή, μήπως, ήταν οι παρδαλές μύγες που μου ρουφούσαν το αίμα από τη μέρα της γέννησής μου σε ένα ψαθοχώρι στους βάλτους του Αμβρακικού; Πενήντα σκόρπια σπίτια όλα και όλα, στα ριζά ενός αποκομμένου μικρού όγκου, απόληξη της οροσειράς της Πίνδου. Από κει ξεκινούσαν απέραντοι βάλτοι σκεπασμένοι από καλαμιώνες, όπου ενδημούσαν αργυροπελεκάνοι, φλαμίγκος, θαλασσοαετοί και χιλιάδες άλλα υδρόβια πουλιά. Στα σκοτεινά νερά αλώνιζαν τα χέλια, οι

κέφαλοι και ό,τι άλλο ενδημεί στα έλη. Ανάμεσα στα ψιλόλιγνα καλάμια σέρνονταν νεροφίδες και κόαζαν χιλιάδες βάτραχοι, με μυριάδες θανατηφόρα κουνούπια. Τα καλοκαίρια, όταν αποτραβιόνταν τα νερά και ανέβαινε η θερμοκρασία, η μυρωδιά της αποσύνθεσης από τα όστρακα πλανιόταν για μέρες πάνω από το χωριό, με αποτέλεσμα οι κάτοικοι να αρρωσταίνουν συχνά.